

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Fkf.II.102/2016/9.sz.

A Debreceni Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Debrecenben, a 2016. április 6. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta és 2016. április 13-án kihirdette a következő

ítéletet:

Az emberölés bűntettének kísérlete és más bűncselekmények miatt és társai ellen indított büntetőügyben a Debreceni Törvényszék 2015. november 25. napján kihirdetett 24.Fk.331/2015/48. számú ítéletét a fellebbezéssel érintett vádlottak tekintetében megváltoztatja a következők szerint.

I.r. és II.r. vádlottak cselekményeit egységesen, kizárólag társtettesként elkövetett emberölés bűntettének kísérleteként (Btk. 160. § (1) bekezdés) és 2 rb. társtettesként elkövetett testi sértés bűntettének kísérleteként (Btk. 164. § (1), (3) bekezdés) minősíti.

III.r., IV.r. és V.r. vádlottak a 2 rb. testi sértés bűntettének kísérletét (Btk. 164. § (1), (3) bekezdés) társtettesként követték el.

Az élet és a köznyugalom elleni bűncselekmények egy rendbeli voltára utalást mellőzi.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet I.r., II.r., III.r., IV.r., V.r., VII.r., IX.r. és X.r. vádlottak vonatkozásában helybenhagyja.

A szabadságvesztés tartamába beszámítja I.r. és II.r. vádlottak által az elsőfokú ítélet kihirdetésétől a mai napig előzetes letartóztatásba töltött időt.

VII. r. vádlott személyazonosító okmányának száma:.

A másodfokú eljárásban felmerült 149.210 (száznegyvenkilencezer-kettőszáztíz) forint büntügyi költségből I.r. vádlott 24.210 (huszonnégyezer-kettőszáztíz) Ft-ot, II.r. vádlott 20.000 (húszezer) Ft-ot, III.r. vádlott 20.000 (húszezer) Ft-ot, IV.r. vádlott 20.000 (húszezer) Ft-ot, V.r. vádlott 20.000 (húszezer) Ft-ot, VII.r. vádlott 15.000 (tizenötezer) Ft-ot, IX.r. vádlott 15.000 (tizenötezer) Ft-ot, X.r. vádlott 15.000 (tizenötezer) Ft-ot visel.

Indokolás

I.

A Debreceni Törvényszék a rendelkező részben írt határozatával

I.r. vádlottat 1 rb. társtettesként elkövetett emberölés büntettének kísérlete (Btk. 160. § (1) bekezdés), 1 rb. társtettesként elkövetett garázdaság büntette (Btk. 339. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) és d) pont), és 2 rb. társtettesként elkövetett testi sértés büntettének kísérlete (Btk. 164. § (1), (3) bekezdés) miatt halmazati büntetésül 5 év fiatakorúak börtönére és 5 év közügyektől eltiltásra;

II.r. vádlottat 1 rb. társtettesként elkövetett emberölés büntettének kísérlete (Btk. 160. § (1) bekezdés), 1 rb. társtettesként elkövetett garázdaság büntette (Btk. 339. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) és d) pont), és 2 rb. társtettesként elkövetett testi sértés büntettének kísérlete (Btk. 164. § (1), (3) bekezdés) miatt halmazati büntetésül 8 év börtönbüntetésre és 8 év közügyektől eltiltásra;

III.r. vádlottat 1 rb. társtettesként elkövetett garázdaság büntette (Btk. 339. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) és d) pont) és 2 rb. testi sértés büntettének kísérlete (Btk. 164. § (1), (3) bekezdés) miatt halmazati büntetésül 1 év börtönre és 1 év közügyektől eltiltásra;

IV.r. és V.r. vádlottakat egyaránt 1 rb. társtettesként elkövetett garázdaság büntette (Btk. 339. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) és d) pont) és 2 rb. testi sértés büntettének kísérlete (Btk. 164. § (1), (3) bekezdés) miatt halmazati büntetésül 10 hónap, végrehajtásában 2 évi próbaidőre felfüggesztett börtönbüntetésre;

VII.r. vádlottat 1 rb. társtettesként elkövetett garázdaság büntette (Btk. 339. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) és d) pont) és 2 rb. társtettesként elkövetett testi sértés büntettének kísérlete (Btk. 164. § (1), (3) bekezdés) miatt halmazati büntetésül 2 év börtönbüntetésre és 2 év közügyektől eltiltásra;

IX.r. vádlottat a Berettyóújfalui Járásbíróság 10.Bpk.7/2015/2. számú végzésében a lopás vétsége miatt alkalmazott 1 év 6 hónap próbára bocsátás megszüntetése és a próbára bocsátást kimondó rendelkezés hatályon kívül helyezése mellett 1 rb. társtettesként elkövetett garázdaság büntette (Btk. 339. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) és d) pont) miatt halmazati büntetésül 8 hónap, végrehajtásában 2 évi próbaidőre felfüggesztett fiatakorúak fogházbüntetésére;

X.r. vádlottat 1 rb. társtettesként elkövetett garázdaság büntette (Btk. 339. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) és d) pont) miatt 5 hónap, végrehajtásában 1 évi próbaidőre felfüggesztett börtönbüntetésre ítélte.

Megállapította, hogy a fellebbezéssel érintett vádlottak legkorábban - a próbaidőre felfüggesztett büntetésre ítélt terheltek a végrehajtás elrendelése esetén - a szabadságvesztésből legkorábban a kétharmad rész kitöltését követő napon bocsáthatók feltételes szabadságra.

II.r. vádlott esetében a Berettyóújfalui Járásbíróság 2.Bk.134/2012/4. számú ítéletével kiszabott 10 hónap börtönbüntetés, III.r. vádlottnál a Berettyóújfalui Városi Bíróság 1.Bk.91/2012/2. számú ítéletével kiszabott 8 hónap börtönbüntetés, VII.r. vádlott tekintetében pedig a Berettyóújfalui Városi Bíróság 2.B.199/2011/14. számú és e bíróság 2.B.107/2010/21. számú ítéletével kiszabott 1-1 év börtönbüntetés utólagos végrehajtását elrendelte.

Rendelkezett I.r. és II.r. vádlottak által az előzetes fogvatartásban töltött időnek a szabadságvesztésbe történő beszámításról, a lefoglalt bűnjelekről és a bűnügyi költség viseléséről.

II.

Az elsőfokú ítélet ellen I.r. vádlott és védője az emberölés büntettének kísérlete tekintetében felmentésért, enyhébb minősítés megállapítása és a büntetés enyhítése érdekében;

II.r. vádlott felmentés érdekében, védője részbeni felmentés és enyhítés céljából;

III.r. vádlott és védője felmentésért;

IV.r. vádlott és védője a büntetés enyhítése végett;

V.r. vádlott és védője elsősorban felmentésért, másodlagosan a büntetés enyhítése érdekében;

VII.r. vádlott és védője enyhítés céljából;

IX.r. vádlott és védője felmentésért;

X.r. vádlott és védője szintén felmentés végett jelentettek be fellebbezést.

Az ügyész nem élt jogorvoslattal, a törvényszék ítélete VI.r. és VIII.r. vádlottakra nézve első fokon jogerőre emelkedett.

A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség a Bf.268/2015/4-II. számú átiratában - és képviselője a másodfokú nyilvános ülésen - a védelmi fellebbezéseket nem tartotta alaposnak. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a megalapozott tényállásból okszerűen vont következtetést a vádlottak bűnösségére. A cselekmények minősítése azonban részben téves. Indítványozta, hogy a másodfokú bíróság I.r. és II.r. vádlottak terhére megállapított cselekményeknél mellőzze a társtettesként elkövetett garázdaság büntettének minősítést, mert az emberölés és a testi sértés kísérletével a garázdaság látszólagos halmazatban áll. Indokai szerint továbbá III.r., IV.r. és V.r. vádlottak a testi sértés büntettének kísérletét társtettesként követték el, amire az indokolás helyesen utal, azonban a rendelkező részben a bíróság ezt nem jelölte meg, ezért az ítéleti rendelkezés módosítása indokolt. Egyéb részekben a büntetéseket és a járulékos rendelkezéseket is törvényesnek tartva a törvényszék határozatának helybenhagyására tett indítványt a fellebbezéssel érintett vádlottak vonatkozásában.

A nyilvános ülésen I.r. vádlott védője elsődlegesen jogos védelemre, illetve az elhárítás szükséges mértékének menthető felindulásból való túllépésére hivatkozva az emberölés kísérlete és a 2 rb. súlyos testi sértés kísérlete tekintetében a vádlott felmentésére, másodlagosan az emberölés büntette kísérleteként értékelt cselekmény életveszélyt okozó testi sértés büntette kísérletének minősítésére, harmadlagosan a büntetés enyhítésére tett indítványt. Az I.r. vádlott az utolsó szó jogán megbánását hangoztatta.

II.r. vádlott védője, részben kifogásolva egyes tanúvallomások értékelését és az elsőfokú ítélet ténymegállapításait, kifejtette, hogy álláspontja szerint az emberölés kísérletének törvényi tényállási elemei nem valósultak meg, a feltárt alanyi és tárgyi tényezőkből nem lehet okszerűen következtetést vonni a vádlott ölési szándékára. Ezen túlmenően hivatkozott arra is, hogy a vádlott

javára jogos védelmi helyzet állapítható meg, illetve nem is bizonyítható kétséget kizáróan a terhelt részéről a bűncselekmény elkövetése. Erre figyelemmel elsősorban a vádlott felmentését, másodsorban a büntetés enyhítését indítványozta. A II.r. vádlott az emberölés kísérletében ártatlannak vallotta magát, előadása szerint jogos védelmi helyzetben cselekedett, ezért vele szemben a bíróság igazságtalan ítéletet hozott. Az egyéb, terhére rótt cselekményeket megbánta.

III.r. vádlott védője a fellebbezést fenntartva elsődlegesen jogos védelemre alapítottan védence felmentésére, másodsorban a büntetés enyhítésére tett indítványt. A III.r. vádlott családjuk helyzetére, a családtagokkal való kapcsolattartás nehézségére hivatkozott.

IV.r. vádlott védője elsődlegesen a bűncselekmény bizonyítottságának hiánya, illetve jogos védelem címén a IV.r. vádlott felmentését indítványozta. Emellett kifejtette, hogy IX.r. vádlott elleni cselekményt tévesen minősítette a bíróság súlyos testi sértés büntette kísérletének, mert az legfeljebb a könnyű testi sértés vétségét valósíthatta meg. A IV.r. vádlott megbánta tettét.

V.r. vádlott védője az elsősorban felmentésért, másodlagosan a büntetés enyhítéséért bejelentett fellebbezést fenntartotta.

VII.r. vádlott védője a büntetés enyhítését indítványozta, utalva a terhelt megbánására, mint jelentős súlyú enyhítő körülményre. A VII.r. vádlott megbánását hangoztatta, kitérve arra is, hogy a családja védelme érdekében cselekedett.

IX.r. vádlott védője tévesnek tartotta a terhelt bűnösségének megállapítását a garázdaság büntetében. Az irányadó tényállás alapján ugyanis nem lehet arra megnyugtatóan következtetni - figyelemmel a vádesetben kialakult szituációra, a terheltet is érő bántalmazásra is -, hogy a törékeny, vékony alkatú, fiatalkorú vádlott kódobálása olyan kihívóan közösségellenes, erőszakos magatartást jelente, mely alkalmas arra, hogy másodban riadalmat, megbotránkozást keltsen. E fiatalkorú vádlott cselekménye nem merítette ki a garázdaság törvényi tényállási elemeit, ezért felmentésére tett indítványt. Utalt rá, hogy a bírói gyakorlat túl széleskörűen állapítja meg rendszerint, hogy egyes közterületen kifejtett cselekmények olyan erőszakos jellegűek, melyek tényállásszerűvé teszik a garázdaságot. A téves bírói gyakorlat áttörésének van ezért helye, szűkebben értelmezve valamely elkövetési magatartás megbotránkozás okozására, vagy riadalom keltésére alkalmas voltát. A védő ezen túlmenően, utalva más ügyekben kifejtett jogi álláspontjára, hivatkozva a Debreceni Ítéltábla Pf.II.20.933/2014/7. számú végzésére, az eljárás felfüggesztésére is indítvány tett. Érvelése szerint a büntető ügyekben eljáró bíróságok abban érdekeltek, hogy a vádnak megfelelő döntést hozzanak, mert felmentés esetén a vádlott és a védő eljárási költségeit az államnak meg kell térítenie, és az állam szerveként a költséget a bíróság fizeti meg. Nem várható ezért elfogulatlan döntés a bíróságtól, mert a költségviselés terhe miatt nem érdeke a vádlott javára történő döntés. Indítványozta ezért, hogy a Debreceni Ítéltábla függessze fel az eljárását, és forduljon az Alkotmánybírósághoz annak megállapítása végett, hogy a bűnügyi költség viselésének szabályai összeegyeztethetőek-e a pártatlan és elfogulatlan bíráskodás követelményeivel.

X.r. vádlott védője a bűncselekmény bizonyítottságának hiánya miatt a bűncselekmény elkövetését tagadó terhelt felmentését kérte.

III.

A védelmi fellebbezések nem alaposak.

A bejelentett perorvoslatok folytán az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét és az azt megelőző eljárást a fellebbezéssel érintett vádlottakra nézve a Be. 348. § (1) bekezdése és a Be. 349. § (1) bekezdése alapján teljes terjedelemben felülbírálta. A törvényben előírt teljes revízió keretében a fellebbezések okára és céljára tekintet nélkül bírálta felül a tényállás megalapozottságát, a bűnösség megállapítását, a bűncselekmények minősítését és a büntetés kiszabását is.

III.1.

A felülbírálat során megállapította, hogy a törvényszék a bizonyítási eljárást alapvetően a perrendi szabályok megtartásával folytatta le. Nem vétett sem feltétlen, sem olyan jellegű relatív perjogi hibát, amely a bizonyítás törvényességét érintené, vagy az érdemi felülbírálatot kizárná.

A vádlottak kihallgatása azonban nem volt mindenben perrendszerű. I.r. vádlottat a bíróság azt megelőzően nyilatkoztatta a bűnösség kérdésében, hogy tisztázta, kíván-e vallomást tenni (35.sz.jkv.4.o.). E vádlott részben bűnösnek érezte magát, ugyanakkor arról is nyilatkozott, hogy a rendőrségi vallomását fenntartja, kérdésekre nem kíván válaszolni. A személyi körülményeire ugyanakkor vallomást tett. A helyes kihallgatási menetrend szerint a vád megértésére vonatkozó kérdés és az arra adott válasz után kell a vádlottat figyelmeztetni a Be. 117. § (2) bekezdése szerint a hallgatás jogára, és a bűnösségére csak azt követően nyilatkoztatható, hogy a bíróság egyértelműen tisztázta vallomástételi szándékát. Hasonló az eljárási helyzet II.r., III.r., IV.r., V.r., VII.r., IX.r., és X.r. vádlottaknál. A vádlottak a tárgyalási jegyzőkönyv tanúsága szerint az első kioktatást követően nem kívántak vallomást tenni. Később a kérdésekre adott válaszaikból, részleges kihallgatásukból azonban megállapítható a vallomástételi szándék, ezért a terhelti vallomásokból származó bizonyítékok felhasználásának nem volt perjogi akadálya. Rámutat azonban az ítéletábra, hogy a hallgatás jogának és az önvádra kötelezés tilalmának megfelelő biztosítása érdekében a vádlottak a Be. 117. § (2) bekezdésben írt figyelmeztetés után csak akkor nyilatkoztathatók a bűnösség kérdésében, ha előtte egyértelműen megállapításra kerül és jegyzőkönyvbe foglalásra, hogy kívánnak, akár részlegesen vallomást tenni. Ha ugyanis a vádlottak a vallomástételt megtagadják, akkor értelemszerűen a bűnösségről sem lehet nyilatkoztatni őket.

III.2.

Az elsőfokú bíróság ügyfelderítési kötelezettségének eleget tett és megalapozott tényállást állapított meg, mely a Be. 351. § (1) bekezdése értelmében a másodfokú eljárásban is irányadó. A törvényszék a tényállásban azonban - ítéletszerkesztési hibából eredően - rögzített olyan, a vádlottak szándékára és annak formájára vonatkozó megállapításokat is, melyek nem tekinthetők a követett bírói gyakorlat szerint a tényállás részét alkotó un. tudati tényeknek, hanem a jogi indokolásba tartoznak.

A Be. 258. § (3) bekezdés c) pontja szerint az ítélet és az ügydöntő végzés indokolása tartalmazza a bíróság által megállapított tényállást. A bíróság által megállapított tényállás az ítélet indokolásának központi, kiemelt fontosságú része, mely meghatározza a terhelt bűnösségéről szóló döntést és számos más eljárásjogi kihatása is van, mint például a tényálláshoz kötöttséggel összefüggésben a fellebbezési bíróság ténybeli változtatásának korlátai.

A tényállás a büntetőjogilag releváns tények összessége. A tény, mint főnév a valóság egy mozzanatát jelenti, ami van, illetve megtörtént, illetőleg amit valaki, vagy valakik megtettek. Jogi értelemben olyan eset, amelynek jogi következményei vannak. A tény, illetve tényállás grammatikai értelmezése szempontjából hangsúlyos, hogy a tény fogalmának egyik lényegi eleme a valóság, mely tükröződik a büntető perjogban is, miszerint a bíróságnak a valóságnak megfelelő tényállás megállapítására kell törekednie (Be. 75. § (1) bekezdés).

A büntető eljárásjogi történeti tényállás a bíróság által bizonyítottnak talált, a múltban megtörtént eseményekből, azaz tényekből épül fel. Kétségtelen, hogy az ítéleti tényállás történeti részében rögzített ténymegállapítások nem kizárólag fizikai jellegű külső történések, de ún. belső történések, tudati tények is lehetnek (Kúria Bfv.II.1424/2015/9.). Az elkövető tudattartalmát érintő - jogi fogalmak formájában megjelenő - következtetések azonban a jogi értékelés körébe tartoznak, s miután nem ténymegállapítások, a másodfokú eljárásban a tényálláshoz kötöttség elvének sérelme nélkül módosíthatók (BH2005. 167.).

Az ún. történeti tudati tényeket meg kell különböztetni a jogi tudati tényektől. Amíg a történeti tudati tények - mint például az orgazda tudatában a megszerzett ingó bűncselekményből származó voltának megjelenése, vagy csalásnál a megtévesztésnek a tettes vagy részes általi felismerése - a tényállás részét képezhetik és a Be. 352. §-ában írt keretek között változtathatók meg a másodfokú eljárásban, addig a kizárólag jogi fogalmak (pl. szándékosság, gondatlanság, célzat) formájában megjelenő jogi tények azok, melyek a másodfokú eljárásban a megalapozatlanság kiküszöbölése kapcsán megfogalmazott kötöttségek nélkül módosíthatók (Kúria Bhar.II.502/2014/5.). A megkülönböztetés alapja, hogy a történeti tudati tények a bizonyítékok mérlegelésén nyugvó ténymegállapítások, míg a jogi tudati tények, mint jogkövetkeztetések a konkrét tényállás jogi értékeléséből, azaz a valónak elfogadott történeti tényállásnak a büntető törvény általános és különös részi törvényi tényállásával való összevetéséből erednek.

A kifejtettek szerint egyes tudati tények, azaz az ún. történeti tudati tények, melyek nem a törvényi tényállás jogi fogalmaiban, vagy az eredményhez fűződő szándék vagy gondatlanság formájában jelennek meg, hanem a kívülvilágban megnyilvánuló külső tényekhez kapcsolódnak szervesen, a történeti tényállás részét alkotják.

A bűnösségre, annak formájára vonatkozó, a büntető törvény általános vagy különös részében megjelenő fogalmak azonban egyértelműen a jogi indokolásba tartoznak és nem a történeti tényállásba, ezáltal a másodfokú eljárásban kötöttség nélkül módosíthatók. Ez a perjogi álláspont megfelel a Legfelsőbb Bíróság, illetve a Kúria irányutatásának, és az annak megfelelően követett ítélkezési gyakorlatnak is, amint azt a Kúria is kiemelte a Bhar.II.502/2014/15. számú végzésének indokolásában a II.3. részben, valamint a Bfv.II.1256/2015/6. számú határozatában, melyben kifejtette, hogy téves a jogi következtetéseknek a történeti tényállásba foglalása azon esetben, amikor tisztán jogi értékelésről van szó és nem tényből tényre következtetésről. A jogi tudati tények vonatkozásában ennek megfelelően döntött korábban az ítélőtábla is a Bf.II.516/2014/24.számú, valamint a Bf.II.9/2016/11.szám ítéletében.

A jogkérdés elvi jelentőségű, mert érdemi kihatással van nem csak a másodfokú és harmadfokú eljárásban, de a felülvizsgálati eljárásban is a tényálláshoz kötöttség elvére. Ha olyan álláspontot fogadna el a bíróság, hogy a szándék, vagy gondatlanság, illetve e fogalmak részelemei, a történeti tényállás részét képezik, a másodfokú bíróság a tényálláshoz kötöttség elvéből eredően a vádlott terhére az egyébként nyilvánvalóan téves tényállást sem módosíthatná, azaz nem változtathatná meg

az elsőfokú ítéletben szereplő minősítést, mely kardinális eleme a másodfokú reformációnak, de különösen a harmadfokú eljárásnak, ahol bizonyításra és szélesebb körű ténybeli reformációra már nincs lehetőség.

Az elsőfokú bíróság I.r. és VI.r. vádlottaknál, értékelve a feltárt alanyi és tárgyi tényezőket is, azt állapította meg, hogy a terheltek szándéka VI.r. vádlott életének kioltására irányult, amelybe belenyugodva jártak el (ítélet 17. oldal 3. bekezdés). Ez egyértelmű jogkövetkeztetés, un. jogi tudati tény, a történeti tényből levont jogi következtetés, a külvilágban megjelenő terhelti magatartásnak, mint történeti tényeknek a törvényi tényállással való összevetése, ami nyilvánvalóan jogkérdés, és nem a tényállás része, hanem az indokolásnak a bűncselekmény minősítését taglaló eleme. A vádlottak bűnösségére, szándékára megállapított történeti tényállásba foglalt - helyesen a jogi indokolásba tartozó részek - az általános rész, másfelől a különös rész törvényi tényállási elemeit idézték, másfelől még a szándék formáját is megjelenítették. E jogkövetkeztetéseknek a történeti tényállásban nincs helye. Irányadó ez IV.r. vádlott, IX.r. vádlott és VII.r. vádlott elleni cselekvéseknél (17. oldal 5., 7., 9. bekezdés), valamint a vádlottak kölcsönös kódobálásában megnyilvánuló cselekményeinél is (18. oldal 1. bekezdés).

A kifejtettekre tekintettel az ítélőtábla a tényállásból a 17. oldal 3., 5., 7., 9. és a 18. oldal 1. bekezdésében foglaltakat mellőzi és az ott írt megállapításokat a jogi indokolás részének tekinti.

A másodfokú bíróság ennek megfelelően bírálta felül az egyébként az objektív, külső tények, és a nem jogi tudati tények tekintetében megalapozott tényállást.

A törvényszék az ügy helyes megítélése szempontjából lényeges bizonyítékokat megvizsgálta és azokat a logika szabályai szerint okszerűen értékelte. Számba vette a terheltek védekezését, a cselekményt észlelő más személyek tanúvallomását, valamint a sérüléseket elemző orvosszakértői véleményt, továbbá a releváns okirati bizonyítékokat is. Kétségtelen, hogy elsősorban a személyi bizonyítási eszközökből származó bizonyítékok lényeges és részletkérdésekben is eltértek. Rövid idő alatt, közterületen lezajló, tömeges verekedésnél ez tipikus, életszerű. Az elsőfokú bíróság azonban igen gondos bizonyítás lefolytatása, a helyszín perbírói szemléje után helytállóan fogadott el egyes bizonyítékokat a tényállás alapjául és megfelelő indokkal vetett el olyan bizonyítékokat (bizonyíték-részeket), melyek részben a személyi bizonyítás, részben a tárgyi jellegű bizonyítékok tükrében nem voltak megfelelő bizonyító erejűek. Az elsőfokú bíróság indokolási kötelezettségét kifogástalanul teljesítette.

A védők elsősorban a bizonyítékok értékelésén keresztül támadták a megalapozott tényállást, mely a tényálláshoz kötöttség elvére figyelemmel eredményre nem vezethetett. Ténybírósnak az elsőfokú bíróság minősül. A perrendszerűen lefolytatott bizonyítási eljárásból származó törvényes bizonyítékokat alapvetően szabad meggyőződése szerint értékelheti. A bizonyíték-értékelés szabadságának korlátját elsősorban a bizonyítás törvényességére vonatkozó előírások, másfelől a bíróság indokolási kötelezettsége képezi. A bíróságnak ugyanis részletesen és alaposan számot kell adnia arról, hogy mely bizonyítékot és milyen okok folytán fogadott el a tényállás megállapításakor. Ennek a törvényszék eleget tett. Igen részletes, a helyszínre is kiterjedő bizonyítást követően helyesen állapította meg a tényeket és ennek megfelelő indokát adta. A védők részben a személyi bizonyítékok, tanúvallomások mérlegelését kifogásolták, emellett az I.r. vádlott által használt késre vonatkozó ténymegállapítást sem tartották megalapozottnak. A tényállást támadó védelmi érvelések azonban alaptalanok és nem kétséges, hogy a törvényes elsőbírósági mérlegelésen keresztül célozták a vádlottak javára az eltérő tényállás megállapítását. A másodfokú eljárásban a bíróság reformációs lehetőségei a vádlottak javára valóban széleskörűek, hiszen a vádlott felmentése, vagy az eljárás

megszüntetése esetén lehetőség van érdemben eltérő tényállás megállapítására. Erre azonban csak az ítéleti tényállás megalapozatlansága esetén kerülhet sor, mely jelen ügyben nem állapítható meg. Arra nincs perjogi lehetőség, hogy a másodfokú bíróság a megalapozott tényállástól úgy térjen el a vádlott javára, hogy az elsőfokú bírósági bizonyíték-értékelést felülmérlegelje. A törvényszék a tanúvallomások, az orvosszakértői vélemény és a helyszíni bizonyítás adatait is gondosan értékelte és nem vétett olyan logika hibát, mely megalapozatlanságot eredményezett volna. A kifejtettek alapján ezért az eltérő tényállás megállapítását célzó védelmi érvelések eredményre nem vezethettek.

Fk. IX.r. vádlott védőjének az eljárás felfüggesztésére irányuló indítványa minden alapot nélkülöz. A Be. 188. § (1) bekezdés d) pontja értelmében az eljárás valóban felfüggeszthető, ha az eljárás lefolytatásához előzetes kérdésben hozott döntést kell beszerezni.

A büntetőügyre konkrét kihatással nem bíró - az ügygel sem tárgyi, sem személyi összefüggésben nem álló - polgári eljárásban hozott döntés, illetve az indítványozott alkotmánybíróági vizsgálat és határozat nem képezhet az adott büntetőügyben előzetesen eldöntendő kérdést. A bíróságnak a vádhoz kötöttség elvének megfelelően a megvádolt személyek büntetőjogi felelősségéről kell döntenie a vád és a védelem bizonyítékainak megvizsgálása után. A büntetőper tárgya nem a polgári per költségviselése, az ügyész pervesztessége, illetve a bíróság helytállása a költségek viseléséért. Az eljárás felfüggesztésével kapcsolatban hivatkozott a védelem a bíróság elfogultságára is, melyre nézve azonban nincs megfelelő tényadat, ezért nem állapítható meg olyan eljárási szabálysértés, mely kasszációt vonna maga után. A védő az ítélet előtt hivatalból ismert polgári eljárást analógnak tekintette a büntetőüggyel és az Alkotmánybíróóság döntését olyan előzetes kérdésnek értékelte, mely érdemben meghatározza a büntetőügyben is a terhelti-védelmi költségek megtérítését a terhelt felmentése esetén. Az ítélet a Beüf.II.393/2015/2.számú végzésében, egy más büntetőügy kapcsán már érdemben állást foglalt a védőnek hasonló tartalommal előterjesztett indítványa kapcsán. A bíróság alkotmányos feladata az igazságszolgáltatás. A törvény szerint az ítéletkezésben független bírót, bírói tanácsot a tisztességes eljárás elveinek megfelelően nyilvánvalóan nem befolyásolhatja az a tény, hogy esetleges felmentés esetén az állam köteles megtéríteni a jogszabályban írt feltételek mellett a terhelt és a védő perbeli költségeit. A bíróság a valóságnak megfelelő tényállás megállapítására kötelezett és a törvényesen lefolytatott bizonyítási eljárást követően állapítja meg a tényállást, melyből von következtetést a vádlott büntetőjogi felelősségére, azaz dönt a bűnösség, vagy az ártatlanság kérdésében. A jogállami normák szerinti ítéletkezésben sem az alkotmányos, sem a büntető perjogi normák nem írnak elő olyan kötelezettséget, vagy elvárást, hogy a bíróság arra legyen figyelemmel, hogy milyen költségviselési következményei lehetnek a vádtól eltérő, a vádlottnak kedvező, felmentést eredményező döntésnek. A védő által hivatkozott érvelésnek megfelelő álláspont mellett a bíróság állami feladatának nem tehetne eleget. A bíróság feladata a büntetőperben a vádról való döntés, nem pedig egy esetleges felmentő ítélet államra terhes költségvonzatának mérlegelése. A védő konkrét adatok és tények nélkül hivatkozott arra, hogy a vád elleni döntés költségkihatása a bíróságot befolyásolná ügydöntő határozatának meghozatalában. A ténybeli alapot nélkülöző, polgári eljárásra hivatkozó, téves következtetéseken nyugvó védelmi indítvány teljesítésére ezért nem kerülhetett sor. Összességében utal arra az ítélet a bíróság, hogy nem észlelte a büntetőeljárás törvény költségviseléssel kapcsolatos szabályainak alkotmányellenességét, így részletesebb indokolást ezzel kapcsolatban szükségtelennek tart. (BH1994.448)

Az elsőfokú bíróság törvényesen vont következtetést a fellebbezéssel érintett vádlottak bűnösségére és a cselekmények minősítése is nagyrészt megfelel az anyagi jognak.

Az ítélet tábla elsődlegesen rögzíti - figyelemmel a védői fellebbezések irányára is -, hogy egyik vádlott javára sem állapítható meg jogos védelmi helyzet. A közterületen kirobbanó, kölcsönös verekezés során ugyanis a fellebbezéssel érintett vádlottak a jogtalanság talajára kerültek, így alappal a jogos védelemre, mint büntethetőségi akadályra nem hivatkozhatnak. A vádlottak részben eszközzel, részben követet dobálva fejtették ki az elkövetési magatartást. Egyik terheltnek sincs olyan cselekvősége, mely ne minősülne jogtalan aktív tevékenységnek, ami a töretlen bírói gyakorlatra figyelemmel a jogos védelem megállapítását kizárja. Kétségtelen, hogy az erőszakos cselekménysort a baltával felfegyverkezett VII.r. vádlott indította el. I.r. és II.r. vádlottak azonban szintén veszélyes eszközökkel felszerelve mentek a helyszínre és bocsátkoztak kölcsönös dulakodásba. A perbeli verekezésben aktívan részt vett VI.r. vádlott, valamint IV.r. vádlott is, mint ahogy III.r., V.r., IX.r. és X.r. vádlott is olyan jogtalan, erőszakos magatartást tanúsított, mely az elhúzódozó verekezésben nem értékelhető jogszerű, szükséges védelmi cselekménynek. A vádlottak jogtalanság talajára kerülése miatt ezért jogos védelem címén egyik terhelt felmentésére sem kerülhetett sor.

A törvényszék a 3/2013. Büntető Jogegységi határozat iránymutatásai szerint, a feltárt alanyi és tárgyi tényezők gondos értékelése után a törvénynek megfelelően állapította meg Fk. I.r. és II.r. vádlottat VI.r. vádlott ellen eszközzel véghezvitt cselekményét érintően az eshetőleges ölési szándékot. Az elkövetéshez használt eszközök, a támadott testtájék, a támadás intenzitása folytán megalapozottan lehet arra következtetést vonni az irányadó tényállásból, hogy e két vádlott belenyugodott a halálos eredménybe. I.r. vádlott által tett ölési kijelentések folytán felmerül ugyan az egyenes ölési szándék megállapításának lehetősége, összességében azonban törvényes a döntés, mely szerint a szándékosság enyhébb formája igazolható. E két vádlott szándékegységben cselekedett, így helytálló a társtettesi elkövetés megállapítása.

Az elsőfokú bíróság törvényesen állapította meg az I-II.r. vádlottak bűnösségét a 2 rb. társtettesként elkövetett testi sértés büntetvényének kísérletében is, melyre nézve az ítéletben megalapozott indokolást adott.

I.r. és II.r. vádlott cselekményének azonban külön garázdaság büntetvényként való minősítése téves. A garázdaság halmazati kérdéseiről szóló, a Kúria által kibocsátott 34. BK vélemény szerint bűnhalmazat létesül, ha az elkövető egy cselekménnyel a garázdaság, valamint a testi sértés vagy a rongálás törvényi tényállását is megvalósítja, feltéve, hogy a testi sértés vagy a rongálás törvényi büntetési tétele nem súlyosabb, mint a garázdaságé. Értelmszerűen irányadó ez abban az esetben is, ha a személy elleni erőszakos cselekmény nem a testi sértés, hanem az emberölés törvényi tényállását meríti ki. Az azonos helyen, azonos időpontban tanúsított, kihívóan közösségellenes, megbotránkoztatás, vagy riadalom keltésére alkalmas erőszakos magatartásban kifejezésre jutó, összefüggő cselekménysor természetes egységet képez, függetlenül az erőszakos magatartás hatókörébe tartozó alanyok számától. Amennyiben ezen egységes cselekménysoron belüli erőszakos magatartás más bűncselekmény (testi sértés, rongálás) is kimeríti, a garázdaság és utóbbi bűncselekmények között alaki halmazat jön létre. Ha e más bűncselekmény a garázdaságnál súlyosabban büntetendő, a garázdaság szubszidiárius jellege folytán a halmazat kizárt, és az elkövető kizárólag a súlyosabb bűncselekmény miatt büntetendő. (Kúria Bfv.III.915/2014/5.).

A garázdaság a súlyosabb büntetési tétellel fenyegetett testi sértéssel (értelemszerűen az emberöléssel is) csak akkor állhat valódi (anyagi) halmazatban, ha a súlyosabb büntetési tételű bűncselekménytől függetlenül valósult meg (BH1984. 171.).

Az irányadó tényállás figyelembe vételével a halmazat alaki vagy anyagi voltának helyes megítélésekor az a döntő, hogy a kérdéses bűncselekmények elkövetési magatartása elkülönült vagy azonos (BH 1990.7., Debreceni Ítéltábla Bf.II.516/2014/24.).

Az irányadó tényállás tükrében az I.r. és II.r. vádlottak lényegében azonos helyen és azonos időben tanúsítottak kihívóan közösségellenes, riadalom keltésére alkalmas, személy elleni erőszakos magatartást, mely során VI.r. vádlott sérelmére az emberölés büntettének kísérletét is megvalósították. A tényállás szerint ugyan térben és időben részben elváltak a cselekmények, de nem olyan mértékben, hogy az anyagi halmazatot teremtve külön megalapozná a garázdaság miatt is a felelősségre vonást. A cselekménysor valóban két fő részre tagolható, de egyazon motívumból fakadt, és az elkövetés helye és ideje is szervesen összefügg. Nincs olyan időbeli és térbeli törés, elválás, mely külön elkövetési magatartással valósított volna meg erőszakos magatartást. A VI.r. vádlott üldözése, a sértett személyek részbeni állandósága, a helyszínek közeli (nagyraosztva azonos) volta egyértelműen azt támasztja alá, hogy az I-II.r. vádlottak egy magatartással valósították meg az emberölés kísérletét, emellett a súlyos testi sértés büntettének kísérletét a nem vitásan garázda, erőszakos cselekménysor keretei között. A garázdaságnál súlyosabban minősülő emberölés kísérletének megvalósítása folytán ezért az alaki halmazat látszólagos, így az ítéltábla, osztva a fellebbviteli főügyész érveit, az I-II.r. vádlottak cselekményét kizárólag társtettesként elkövetett emberölés büntettének kísérleteként és 2.rb. társtettesként elkövetett testi sértés büntettének kísérleteként minősítette.

A fellebbviteli főügyész helyesen hivatkozott arra is, hogy III.r., IV.r. és V.r. vádlottak a 2 rb. testi sértés büntettének kísérletét a Btk.13. § (3) bekezdése szerint társtettesként követték el. A törvényszék a határozat rendelkező részében elmulasztotta a társtettesi elkövetésre utalást, melyet az ítéltábla pótolta. A vádlottak ugyanis a testi sértés kísérletének törvényi tényállását nem vitásan egymás tevékenységéről tudva, közösen valósították meg, így a társtettesiséget meg kellett állapítani. A bíróság az ítélet 49. oldalának 4. bekezdésében helyesen hivatkozott is a társtettesi elkövetésre, az elkövetői alakzatot azonban a határozat rendelkező részének is tartalmaznia kell.

Az elsőfokú bíróság III.r., IV.r. és V.r. vádlottak cselekményét egyébként helytállóan minősítette garázdaság büntettének és 2 rb. testi sértés büntettének kísérletének. A 34. BK véleményben foglaltak szerint a garázdaság és a testi sértés alaki halmazati valódi, ezért mindkét bűncselekményben meg kellett állapítani e vádlottak bűnösségét.

VII.r., IX.r. és X.r. vádlottak cselekményének minősítése is törvényes. A garázdaság megvalósulása kapcsán, figyelemmel a IX.r. vádlott védőjének érvelésére, az ítéltábla rámutat, hogy a kövekkel történő dobálás a megalapozott tényállás szerint egyértelműen tényállásszerűvé teszi a garázdaságot. A ködobálás ugyanis olyan aktív, nem vitásan kihívóan közösségellenes, erőszakos magatartás, mely alkalmas arra, hogy másokban riadalmat, megbotrántkozást keltsen. A ködobálás részben a közterületről lakóház felé irányult, miközben az érintettek hangosan szidalmazták egymást. Ez tipikusan klasszikus garázda magatartás, ezért szóba sem kerülhet olyan jogi álláspont elfogadása, miszerint e magatartás nem kihívóan közösségellenes és alkalmatlan riadalom keltésére.

Az ítéltábla a minősítés felülbírálata során észlelte, hogy a törvényszék szükségtelenül utalt az élet és köznyugalom elleni bűncselekmények egy rendbeli voltára. A Be. valóban előírja annak a

megjelölését, hogy az elkövető az azonos alcím alá elhelyezett diszpozíciót vagy diszpozíciókat hányszor valósította meg, azaz hány rendbeli bűncselekményt követett el. Ha azonban azonos törvényi tényállások tekintetében nincs bűnhalmazat, nem kell utalni arra, hogy a diszpozíció csak egyszer valósult meg, más szóval az egy rendbeli kifejezés használata szükségtelen (61. BK vélemény 4. a) pont). Jelen ítéletben mindez az emberölés kísérletét és garázdaság büntettét érinti. Az emberölés büntettének befejezett és kísérleti alakzata egyébként kizárólag egy rendbeli lehet, mert a több sértett sérelmére elkövetett ölési cselekmény a Btk. 160. § (2) bekezdés f) pontja szerint törvényi egységet alkot (több emberen elkövetett emberölés). Az emberölés büntetténél és kísérleténél ezért nem csak fölösleges, de téves is az egy rendbeliségre utalás. Az ítéletábra ekként azon bűncselekményeknél, melyek tényállása csak egy ízben került kimerítésre, az egy rendbeliségre utalást mellőzte.

III.4.

A törvényszék a büntetés kiszabása során irányadó körülményeket a fellebbezéssel érintett vádlottaknál alapvetően helyesen feltárta. I.r. vádlottnál azonban a büntetlen előélet nem enyhítő körülmény, mert fiatakorúnál a követett ítélkezési gyakorlat azt nem tekinti enyhítőnek (56. BK vélemény II.1.). A kizárólag a garázdaság büntettében marasztalt IX.r. és X.r. vádlottaknál a csoportos elkövetés nem súlyosít, mert részben az minősíti súlyosabban a garázdaságot, így súlyosítóként figyelembe vétele a kétszeres értékelés tilalmába ütközik.

Az elsőfokú bíróság a jogorvoslattal élő vádlottakkal szemben törvényes, a büntetési célok elérésére alkalmas, a büntetéskiszabási elveknek megfelelő, tett arányos büntetést szabott ki. A büntetéskiszabás során figyelemmel volt az egyéniesítés szempontjaira is.

Az alkalmazott büntetések szükségesek, túl szigorúnak nem tekinthetők, ezért az enyhítésre irányuló védelmi jogorvoslatok egyik vádlottnál sem vezethettek eredményre.

Az elsőfokú bíróság törvényesen döntött az egyéb, a büntetőjogi felelősséghez közvetlenül és közvetetten kapcsolódó járulékos kérdésekben is.

IV.

A kifejtettekre figyelemmel a Debreceni Ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a szükséges részben a Be. 372. § (1) bekezdése alapján megváltoztatta, míg a törvénynek megfelelő, egyéb részeit a Be. 371. § (1) bekezdés alkalmazásával - helytálló indokai alapján is - a fellebbezéssel érintett vádlottak tekintetében helybenhagyta.

A másodfokú eljárásban felmerült bűnügyi költséget a Be. 381. § (1) bekezdése alapján állapította meg.

Debrecen, 2016. április 13.

Dr. Elek Balázs sk.	. Hágér Tamás sk.	. Gömöri Olivér sk.
a tanács elnöke	előadó bíró	bíró

ZÁRADÉK: A Debreceni Törvényszék 24.Fk.331/2015/48. számú ítélete a másodfokú határozatban írt változtatással I.r., II.r., III.r., IV.r., V.r., VII.r., VIII.r. és X.r. vádlottak vonatkozásában jogerőre emelkedett és a próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés büntetések kivételével végrehajtható.

Debrecen, 2016. április 13.

Dr. Elek Balázs sk.
a tanács elnöke

A kiadmány hitelül
tisztviselő